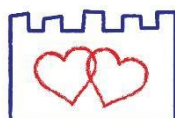

Skólanámskrá Laufásborgar 2025-2026

Efnisyfirlit

Inngangur.....	2
Almenn menntun.....	3
Grunnþættir menntunar.....	6
Mat og eftirlit.....	8
Námsmat.....	8
Mat á skólastarfi.....	8
Hlutverk og leiðarljós leikskóla.....	9
Lýðræði og jafnrétti í leikskólastarfi.....	16
Leikur og nám barna.....	20
Námsumhverfi.....	23
Leikur í samþættu og skapandi leikskólastarfi.....	25
Mat á leik, námi og velferð barna.....	26
Fjölskyldan og leikskólinn.....	28
Tengsl skólastiga.....	29
Mat á leikskólastarfi.....	30
Innra mat í leikskóla.....	30
Ytra mat í leikskóla.....	31

Inngangur

Skólanámskrá Laufásborgar er leiðarvísir um starfsemi skólans. Skólanámskráin gefur fyrirheit um það hvernig leikskólinn muni vinna að þeim uppeldismarkmiðum sem hann hefur sett sér. Skólanámskrá þjónar einnig þeim tilgangi að vera upplýsingaveita til starfsmanna, foreldra, rekstraraðila og annarra hagsmunaaðila skólans. Samkvæmt lögum er leikskólastýra, Jensína Edda Hermannsdóttir, ábyrg fyrir gerð skólanámskrár.

Um leikskólann

Leikskólinn Laufásborg er staðsettur við Laufásveg 53-55 og hefur starfað frá árinu 1952. Leikskólastýra er Jensína Edda Hermannsdóttir. Umsjón með sérkennslu hefur Arna Guðrún Jónsdóttir. Leikskólinn nýtur að auki sérfræðiaðstoðar Þjónustumiðstöðvar Reykjavíkur.

Við sem stöndum að skólanum höfum mjög mörg unnið saman í allt að tuttugu og fimm ár. Frá því í janúar 2006 höfum við starfað saman og það hefur alltaf verið gott og vandað fólk sem hefur viljað koma að starfa með okkur. Við trúum því að góður skóli er reistur á hverjum degi. Við eigum langa sögu á Laufásborg og höfum varðveitt hana vel. Á sextíu ára afmæli skólans var skrifað blað um söguna ásamt því að Munnleg geymd kom og tók viðtal við gesti sem varðveitast hjá þeim. Við erum líka meðvituð um að við, kennarar og fjölskyldur Laufásborgar, erum að skrifa okkar sögu. Við höfum verið mjög athafnasöm og á hverju ári endurspeglar starfsáætlun okkar skólaárið í góðri samantekt sem okkur þykir mjög vænt um. Það hefur margt á daga okkar drifið þessi tuttugu ár og við hlökkum til næstu ára á Laufásborg. Í skólanum eru alls 110 nemendur og starfsfólk eru tuttugu og fjögur. Húsnæði skólans er 922 m² og skiptist hann í fjóra kjarna. Kjarnarnir fjórir eru: Yngri drengjakjarni þar sem eru að jafnaði 18 - 20 drengir 18 mánaða til 3ja ára í þremur til fjórum hópum, eldri drengjakjarni þar sem að jafnaði eru 30 – 34 drengir 3ja - 5 ára í fjórum hópum, yngri stúlnakjarni þar sem að jafnaði eru 22 - 24 stúlkur á aldrinum 18 mánaða til 3ja ára í fjórum hópum og eldri stúlnakjarni þar sem dvelja að jafnaði 30-38 stúlkur í fjórum hópum. Aldur barnanna er frá 18 mánaða til 6 ára. Leikskólinn er opinn frá klukkan 7:45 - 16:30, nánast öll börn með vistunartímann 8:00-16:15. Umsóknir um leikskóladvöl fara fram í Völu. Skólafatnaður er á Laufásborg, bæði fyrir börn og starfsfólk. Markmiðið er margþætt en sem dæmi má nefna að með skólafatnaði styrkist liðsheild meðal barnanna, samkeppni minnkar og öll börn mæta í þægilegum vinnufatnaði á degi hverjum. Skólafötin eru þægileg og styðja nemendur til sjálfshjálpar og gefa þeim þannig fleiri tækifæri til að upplifa sigra. Í skólafötunum nýtur einstaklingurinn sín betur án „umbúða.“ Það er persóna og andlit sem einkennir barnið en ekki fatnaðurinn. Skólafötin spara

mörgum foreldrum og börnum þeirra ágreining til dæmis á morgnana um hverju skuli klæðast. Skólafötin einfalda fatakaup og spara slit á öðrum fatnaði.

Heimasíða

Laufásborg er með heimasíðu sem geymir lögbundin gögn, matseðil, yfirlit yfir starfsfólk, söguna, þróunarverkefni sem hafa verið unnin og margt fleira. .

Í skólastefnu Reykjavíkurborgar er haft að leiðarljósi að börn njóti bernsku sinnar, læri og þroskist í leik og samveru. Einnig að börnum líði almennt vel og að þeim fari stöðugt fram. Laufásborg tekur mið af skólastefnu Reykjavíkurborgar og hefur gildi hennar í heiðri. Skólastefna borgarinnar er einnig að hverjum og einum leikskóla er frjálst að marka sér sérstöðu með áherslu á ákveðna stefnu eða ákveðna þætti í sínu starfi. Við sem stöndum að Laufásborg höfum skapað okkar skóla og eru stolt af okkar framlagi og skólanum okkar.

Almenn menntun

Meginmarkmið menntastefnu Reykjavíkurborgar er að öll börn vaxi, dafni og uni sér saman í lýðræðislegu samfélagi sem einkennist af mannréttindum og virðingu fyrir fjölbreytileika mannlífs. Unnið verður að því að öll börn hafi sterka sjálfsmynd, trú á eigin getu og nái árangri. Börnin lesi sér til gagns og gamans, afli sér þekkingar og öðlist skilning á samfélagi og náttúru. Þau sýni frumkvæði, skapandi og gagnrýna hugsun og tileinki sér heilbrigðan lífsstíl. Menntastefnan byggir á fimm grundvallarþáttum: félagsfærni, sjálfsefningu, læsi, sköpun og heilbrigði. Markmið Aðalnámskrár leikskóla eru samþætt við leikskólastarfið og gefst starfsfólki og börnum tækifæri til þess að vinna með námssvið Aðalnámskrár ýmist í frjálsum leik barnanna í val tímum eða með markvissum og skipulögðum hætti í hópatímum. Á Laufásborg er unnið með læsi á víðfeðman og fjölbreyttan hátt. Mikil áhersla er lögð á tjáningu í daglegu starfi og börnunum markvisst kennt að orða vilja sinn á jákvæðan og opinn hátt. Í Aðalnámskrá leikskóla segir „*Læsi í viðum skilningi þess orðs er mikilvægur þáttur samskipta. Í leikskóla fá börn tækifæri til að átta sig á og öðlast skilning á að mál og tákn hafi merkingu. Tungumálafærni er undirstaða þess að börn geti tjáð sig og tekið virkan þátt í daglegu starfi, þau hafa m.a. þörf fyrir að spyrja spurninga, skiptast á skoðunum og ræða hugmyndir sínar, tilfinningar og líðan.*“ (Aðalnámskrá leikskóla, 2023). Í skólanum er lögð mikil áhersla á söng þar sem langir og stundum flóknir textar æfa tilfinningu fyrir málnotkun og hrynjandi tungumálsins. Þulur eru þuldar og vísur kveðnar líkt og annars staðar í leikskólastarfi. Á Laufásborg er síðan lögð rík áhersla á málskilning og merkingu og sérkennileg málnotkun er hluti af

skólamenningunni. Þannig eru gömul íslensk orð oft notuð í stað algengari orða, til þess að gefa daglegri notkun tungumálsins aukna dýpt, auðga orðaforða barnanna og brjóta upp staðlaðar hugmyndir og gildishlaðnar klisjur. Markvisst er unnið að því að kenna þeim þá ábyrgð sem felst í orðum og þeim kennd hugtök til þess að skilgreina erfð samskipti. Jafnréttisáhersla kemur einnig fram í málnotkuninni en í vali orðalags er reynt að gæta jafnréttis og börnum er hrósað og þau hvött til dáða með kynhlutlausum orðum á borð við „frábær“. Mikil áhersla er lögð á að börnin fái tækifæri til að tjá tilfinningar sínar og eru kennarar ávallt til aðstoðar til að stýra umræðum ef ágreiningur milli barna kemur upp. Einnig eru reglulega haldnir „fréttatímar“ þar sem þess er gætt að öll börn fái tækifæri til þess að segja frá viðburðum lífs síns eða öðru sem þeim liggur á hjarta. Á Laufásborg eru bækur notaðar á markvissan hátt og virðing borin fyrir þeim. Vel er vandað til þegar bækur eru valdar. Auk hefðbundinna sagna- og ljóðabóka á leikskólinn nokkurt safn myndskreyttra fræðibóka. Ljóðakennsla og kveðskapur er mikilvægur hluti af námi á Laufásborg og er kennt markvisst. Við lesum bækur fyrir börn og kennarar segja börnunum þjóðsögur. Börnin virkja hugmyndaflugið þegar þau ímynda sér þær aðstæður sem sagan greinir frá og þátttaka barnanna er meiri þar sem þau geta haft áhrif á söguþráðinn og þannig getur góð saga orðið samvinnuverkefni barna og kennara. Eldri hóparnir í leikskólanum nota Borgarbókasafnið og bókasafn Norræna hússins og fara þangað bæði til að skoða og handfjatla bækur og til að fá þær lánaðar til lesturs í leikskólanum. Einnig eru eldri hóparnir duglegir við að búa til sínar eigin bækur úr ljóðum og frásögnum barnanna sem kennarinn skráir og börnin myndskreyta, binda inn og lesa saman. Einn grunnþáttur samskipta í nútímanum er vald á erlendum tungumálum. Máltökuhæfni barnanna er nýtt þar sem þau innhverfa orð og framburð í leikjum og söngvum. Fyrirkomulag enskukynningarinnar byggir á þróunarstarfi Elizabeth Nunberg frá ársbyrjun 2003. Enskukennarar eru með ensku sem fyrsta móðurmál til að tryggja rétta framburðarkennslu fyrir börn á næmiskeiði til máltöku en kennarar barnsins eru ávallt með í enskukennslunni til að fylgja innlögn enskukennarans eftir. Elstu börnin læra einnig frönsku einu sinni í viku.

Í Aðalnámskrá leikskóla frá 2023 eru grunnþættir menntunar skilgreindir.

„Grunnþættirnir snúast um læsi á samfélag, menningu, umhverfi og náttúru þannig að börn og ungmenni læri að byggja sig upp andlega og líkamlega, að bjarga sér í samfélaginu og vinna með öðrum. Grunnþættirnir snúast einnig um framtíðarsýn og getu og vilja til að hafa áhrif og taka virkan þátt í að viðhalda samfélagi sínu, breyta því og þróa það.“ (Aðalnámskrá leikskóla, 2023).

Á Laufásborg er sérstök orðræða sem hefur skapast. Við ávörpum hvort annað „kæra vinkona“ og „kæri vinur“ og leggja þannig grunninn að fallegum og skýrum samskiptum þar sem það eru engin grá svæði eða tilviljanir hvernig við ávörpum hvort annað, heldur alveg klárt mál að hér erum við öll

góðar vinkonur og góðir vinir. Kennarar hafa fyrir börnunum hvetjandi setningar sem styðja þau til jákvæðra samskipta, setningar eins og „gott að sjá þig kæra vinkona/kæri vinur“ þegar börnin mæta í skólann og svo æfa börnin sig í að fagna vinkonum/vinum á sama hátt. Eins þegar börnin eru að æfa nýja færni að þá nota kennararnir hvetjandi setningar eins og „æfingin skapar meistarann“, „ertu frábær eða frábær?!“ og hvetja börnin til að segja „ég get, ég get, ég get allt sem ég vil!“. Einnig notum við sérstakar setningar sem hjálpa börnunum að líta á „mistök“ sem tækifæri til að læra, þetta eru setningar eins og „gengur betur næst“ og ef börnin ruglast í samskiptum við hvort annað „vinkonur/vinir aftur“ sem minna á að við fáum alltaf annað tækifæri og „björgum málunum með bros á vör“ og „viltu aðstoð kæra vinkona/kæri vinur?“. Árið 2000 bjó Jensína Edda Hermannsdóttir til Verkfærakistu til að halda utan um orðræðu okkar. Þessi verkfærakista hefur fylgt okkur alla tíð síðan sem leiðarljós. Hrós og þakklætiskortin byrjuðum við að vinna með á Barnaheimilinu Ósi árið 1997 og þau fylgja okkur líka alla tíð síðan. Þau eru grunnefniviður í starfi á Laufásborg. Hrós eru æfð sérstaklega í hópatímum, hver og einn kjarni (deild) á til dæmis fjöldann allan af hróskortum sem hóparnir nota í hópatímum, börnin skiptast á að draga hróskort og hópurinn hrósar barninu. Á þennan máta eru orð og setningar „verkfæri“ í samskiptum, hjálpa og styðja börnin til að leysa málin á farsælan hátt. Uppskeran er það allra besta, það er þegar börnin fara að nota þessar setningar í samskiptum við hvert annað og til að minna kennarann á þegar kennarinn er að ruglast, því við getum öll ruglast og þá gengur bara betur næst! Við trúum á það sem gerist daglega, að það er æfingin sem skapar meistarann, og að allar þessar litlu æfingar á hverjum degi hafi viðtæk áhrif sem teygi anga sína lengra en bara inn í samskipti barnanna í skólanum, falleg orð og setningar berast inn á heimili barnanna og jafnvel vinnustaði foreldranna! Við vöndum einnig val á lögum og sögum, skautum fram hjá þeim lögum og sögum þar sem ýktar staðalmyndir af hlutverkum kynjanna ráða för og veljum þess í stað lög um dýr, náttúruna, árstíðirnar, lög sem eru lýsandi fyrir gamla tímann á Íslandi og að sjálfsögðu lög þar sem vinátta og falleg samskipti eru í hávegum höfð. Jafnréttisnámið okkar birtist líka í lagatextum. Við erum skapandi og finnum leiðir til að syngja lög in í kvenkyni í stúlknaþópi. Við syngjum gjarnan um manneskjuna og þannig kyngerum við ekki konu/mann eða systur/bræður. Drengir mega líka syngja í kvenkyni. Við veljum vandlega lög in út frá virðingu fyrir öllu og öllum, við rýnum í textana og veljum texta sem eru fordómalausir. Það eru til mörg skemmtileg lög og við þurfum ekki að syngja lög með stöðluðum kynjaímyndum. Við víxlum kynjunum til dæmis í gömlu góðu fingravisunni þegar við tölum um löngutöng sem systur sem býr til falleg gull og baugfingur sem bróðurinn sem þrjónar sokka úr ull. Litalagið syngjum við líka í kvenkyni því öll þessi litlu atriði skipta máli.

„Menntun til sjálfbærni miðar að því að gera fólki kleift að takast á við viðfangsefni sem lúta að

samspili umhverfis, félagslegra þátta og efnahags í þróun samfélags“ (Aðalnámskrá leikskóla, 2023).

Laufásborg er með umhverfisstefnu og er því allt rusl skólans flokkað. Flokkunin hefst inn á kjörnunum og börnin læra að flokka rétt í sér ruslatunnur fyrir lífrænt rusl, plast, pappír og annað óendurnýtanlegt rusl. Með þeim hætti fá öll börn skólans að kynnast endurvinnslu frá fyrstu hendi. Mikil áhersla er einnig lögð á nýtni og nægjusemi í skólanum, í föndurkrók er alltaf í boði að endurnýta blöð sem falla til, í kubbakrók eru tálgaðar trjágreinar úr garðinum notaðar sem ítarefni og helsta leikefni garðsins eru trjágreinar og trjádrumbar, gamlir pottar og málm dósir. Við skólann er útismiðja þar sem úir og grúir af alls konar efniviði hédan og þaðan sem börnin endurnýta og skapa úr alls konar listaverk. Efniviðurinn í smiðjunni er meðal annars ýmis konar endurvinnsla frá foreldrum eins og plastdallar, efnisbútar, tölur, gömul kerti sem hægt er að bræða til að búa til ný kerti úr svo eitthvað sé nefnt, einnig eru þar trjádrumbar og spýtur sem hægt er að negla í og saga og skapa úr. Þannig læra börnin að skapa eitthvað úr engu og læra að meta það sem er annars bara hent, læra að rusl er ekki bara rusl. Nýtni og nægjusemi tekur á sig margar myndir á Laufásborg, til að mynda búum við til okkar eigin leir og börnin fá að taka þátt í leirgerðinni. Skólinn kaupir engin leikföng heldur erum við á Laufásborg með opin efnivið eins og kubba, leir og sull. Með okkar daglegu flokkun rusls, með nægjuseminni í leikefninu og nýtninni kennum við börnunum að gera gott úr málunum og þau læra að hugsa út fyrir rammann því okkar opni efniviður leyfir sköpunargleði þeirra að njóta sín.

Mat og eftirlit

Námsmat

Mat á árangri og framförum barna er reglubundin þáttur, órjúfanlegur frá námi og kennslu.

Námsmat á leikskólanum Laufásborg er samofið daglegu starfi og leik barnanna. Markmið námsmats er að fylgjast með þroska, námi, vellíðan og veita upplýsingar sem nýtast við skipulag náms og uppeldi barna. Námsmat byggist á leiðsagnarmati þar sem áhersla er lögð á stöðugt mat í daglegu starfi og samtali við börn og foreldra. Matinu er ætlað að varpa ljósi á styrkleika barna, framfarir og næstu skref í námi og þroska. Lögð er áhersla á að matið sé einstaklingsmiðað, sanngjarnt og styðji við jákvæða sjálfsmynd barna. Við beitum fjölbreyttum matsaðferðum, reglubundnum skráningum í daglegu starfi og samtölum við börn og foreldra, tekið er tillit til sértækra þarfa barna og aðferðir aðlagðar að þörfum hvers og eins.

Mat á skólastarfi

Mat á skólastarfi skiptist í innra mat sem skólinn framkvæmir sjálfur og ytra mat sem sveitafélag og eða ráðuneyti sér um. Í ytra mati kemur fram að starfsemi skólans er í samræmi við ákvæði laga og reglugerðir. Innra og ytra mat auka gæði skólastarfsins og stuðla að umbótum, tryggja að réttindi nemenda séu virt og þau fái þá þjónustu sem þau eiga rétt á samkvæmt lögum. Matið veitir upplýsingar um skólastarfið, árangur þess og þróun. Mat á leikskólastarfi á Laufásborg hefur það að markmiði að tryggja réttindi barna, stuðla að gæðum skólastarfs og veita upplýsingar til umbóta.

Hlutverk og leiðarljós leikskóla

Hlutverk leikskólans er að skapa öruggt og þroskahvetjandi umhverfi þar allir einstaklingarnir sem þar starfa, börn og fullorðnir fá notið sín dag hvern og hafa tækifæri til að hafa áhrif á umhverfi sitt og þroska sjálfræði sitt í lýðræðisumhverfi. Eftirfarandi leiðarljós úr Aðalnámskrá leikskóla eiga að vísa leikskólum veginn í mótun leikskólastarfs. Starfsfólk leikskóla, í samráði við foreldra og börn, þarf að koma sér saman um hvernig starf leikskólans tekur mið af leiðarljósunum og skrá aðferðir og leiðir í skólanámskrá leikskólans:

Leikskóli á að vera lýðræðislegur vettvangur og lærdómssamfélag þar sem starfsfólk, foreldrar og börn eru virkir þátttakendur og hafa áhrif á ákvarðanir um málefni leikskólans.

Í leikskólanum Laufásborg tryggjum við þetta með því að hvetja foreldra eindregið til að leita til okkar með öll mál, engin mál eru of lítilvæg og allir kennarar skólans leggja mikla áherslu á að bregðast við öllum málum sem upp koma á jákvæðan og lausnamiðaðan hátt og mæta foreldrum og börnum alltaf með bros á vör. Samvinna, jákvæðni og hreinskiptni eru okkar leiðarljós í samskiptum við foreldra, börn og hvert annað hér. Skólinn hefur staðið fyrir Örnámskeiðum, sem eru umræðu- og uppeldisfræðslukvöld fyrir foreldra þar sem foreldrum gefst kostur á að koma saman, ræða mál og fá fræðslu um áherslur og viðhorf í uppeldi barna. Við fáum líka á hverju skólaári fræðslufyrirlestra frá utanaðkomandi aðilum.

Starfshættir leikskóla eiga að hvetja til samvinnu og samstarfs milli barna, starfsfólks, foreldra og nærsamfélags.

Laufásborg er kærleiksríkt samfélag þar sem fjölbreytileikanum og góðum hugmyndum er fagnað. Við hvetjum foreldra skólans til að vera með foreldraframlag og foreldrar eru alltaf velkomnir í skólann og er velkomnið að vera með okkur í dagskránni hvenær sem er. Laufásborg hefur helst verið í samvinnu við Listasafn Íslands og Sinfóníuhljómsveit Íslands og hafa hóparnir tekið þátt í framhaldsverkefnum og ýmsum viðburðum á vegum þessara safna.

Leikskóli á að vera félags- og menningarlegur vettvangur þar sem þjóðararfur og gildi íslensks

samfélags skipa veglegan sess.

Í gegnum þjóðleg lög, vísur og kvæði höfum við kynnt gamla tímann á Íslandi fyrir börnunum og mikil áhersla er á að útskýra fyrir börnunum merkinguna á bak við það sem við syngjum. Lögin eru árstíðabundin og gefa góða innsýn í hvernig það hefur verið að búa á Íslandi í gegnum aldirnar. Við höfum verið í samstarfi við Steindór Andersen heitin frá 2008 og Báru Grímsdóttur en þau hafa komið í skólann til að kenna okkur og kveða fyrir börnin og með þeim á Þorranum og Góunni.

Leikskóli á að vera samfélag þar sem hver einstaklingur nýtur virðingar og leggur sitt af mörkum.

Mæta hverju barni eins og það er. Með þeim hætti minnum við okkur á að hvert og eitt barn er einstakt og við horfum í hvað býr í hverju og einu barni því hvert og eitt þeirra hefur alltaf eitthvað einstakt fram að færa. Hópakerfið okkar þar sem hvert og eitt barn tilheyrir sínum jafningjahópi og á sinn fasta hópstjóra er okkar besta leið til að tryggja að hvert barn fái að njóta sín, fái að blómstra í sínum styrkleikum og geti lagt sitt af mörkum inn í barnahópinn. Hópstjóri og hópur eru saman tvo hópatíma á hverjum degi og alla matmálstíma sem gefur hópstjóranum gott tækifæri til að kynnast hverju og einu barni í hópnum einkar vel og mynda sterk tengsl við barnið og fjölskyldu þess.

Starfshættir leikskóla eiga að taka mið af umhverfi leikskólans og því samfélagi sem hann er í. Jafnframt á leikskólinn að vera virkur þátttakandi í samfélaginu og hafa áhrif á það.

Við á Laufásborg nýtum okkur vel allt okkar nærumhverfi, heimsækjum þá garða og þau söfn sem eru í göngufæri við skólann. Við erum líka dugleg að taka strætó og fara í skruðgarða og á söfn sem eru lengra í burtu. Við erum öll hluti af íslenska neyslusamfélaginu. Við erum meðvituð um að versla einungis við byrgja sem halda umbúðum í lágmarki. Áhrif okkar sérstæðu orðræðu í barnastarfinu hafa teygt anga sína inn á heimili barnanna og víðar þar sem við kennum börnunum markvisst að nota jákvæðar setningar og staðhæfingar sem þau nota til að láta ganga vel í samskiptum.

Leikskólastarf skal byggjast á jafnrétti, virðingu fyrir margbreytileika mannlífsins og fjölbreyttum menningarheimum.

Við æfum umburðarlyndi og fögnum fjölbreytileikanum, svo einfalt er það og það er alvöru æfing og mjög svo raunveruleikatengd. Í skólanum eru börn með ólíkan bakgrunn, fjölskyldugerðirnar eru mismunandi, börn koma frá öðrum löndum, eru ættleidd og svo mætti lengi telja. Með því að leggja áherslu á vináttuna, að hér séum hér erum við öll vinir og vinkonur, erum við um leið að fagna öllum. Í hópatímum koma börn hvers hóps saman og hópatíminn gengur út á að skapa ánægjulega samverustund þar sem öllum líður vel, þar skapast því frábær tækifæri til að leika saman, njóta, hlægja og hafa gaman og treysta enn frekar vinaböndin. Þar er grunnurinn lagður að fallegum samskiptum, vináttu, umburðarlyndi og jákvæðum viðhorfum.

Virða skal rétt allra sem þar dvelja, óháð kynferði, bakgrunni, aðstæðum eða getu og leitast við að

koma til móts við þarfir allra.

Við leggjum okkur mikið fram við að kynnast hverju og einu barni og fjölskyldu þess. Með þeim hætti eigum við enn betra með að koma til móts við þarfir barnsins og styðja við barnið svo það fái að blómstra í skólanum okkar.

Menntun til sjálfbærni á að endurspeglast í öllu starfi leikskóla í virku samstarfi við heimili og nærsamfélag.

Laufásborg er umhverfisvænn skóli. Allt rusl skólans er flokkað. Börnin taka virkan þátt í okkar endurvinnslu og flokkun rusls og þau henda aldrei rusli án þess að vera alveg viss um að það sé að rata á réttan stað. Á Laufásborg leggjum við mikla áherslu á nýtni og nægjusemi. Við búum til okkar eigin leir, nýtum vel öll afgangsbloð og einnig þau bloð og þær pappírsarkir sem til okkar berast frá hinum ýmsu fyrirtækjum. Á skólalóðinni er smiðja og þar úir og grúir af ýmis konar efniviði eins og spýtum, trjábútum, plast- og málm-döllum og ýmsu öðru sem foreldrar hafa gefið börnunum til að skapa úr. Börnin læra því frá fyrstu hendi að rusl er ekki bara rusl, heldur má skapa ýmislegt fallegt úr nánast „engu“. Börnin kynnast því jafnframt að maturinn á Laufásborg er unnin frá grunni, lífræna múslið er heimatilbúið, brauðin bökuð og svo framvegis. Börnin finna því að við getum bjargað málunum sjálf og að það skiptir máli að nýta vel það sem við höfum, engar aðkeyptar lausnir og að þeirra framlag og sköpunargáfa er vel metið.

Í leikskóla þarf að finna fjölbreyttar leiðir til samstarfs við fjölskyldur og leita margvíslegra leiða til að koma á framfæri upplýsingum um starfshætti og starf leikskólans ásamt leiðum til að afla upplýsinga frá foreldrum um stöðu barnsins.

Við trúum á samtalið og höfum haft þá línu í nokkurn tíma að spjalla saman í raunheimum, hringja í foreldra ef þörf er á samtali og að sjálfsögðu hafa foreldrar greiðan aðgang að okkur, líka þegar leikskóladegi líkur. Foreldrar eru undir miklu álagi og eitt af því sem við gerum til að minnka álag er að minnka póstsendingar. Óhætt er að segja að pósturinn er fullur af þakklætis- og gleðiorðum því lífið á Laufásborg er svo sannarlega auðgandi fyrir andann hvort heldur sem smáa fólkið á í hlut eða stóra fólkið.

Starfshættir leikskóla eiga að stuðla að því að börn læri að bera virðingu og umhyggju fyrir öðru fólki, þrói með sér samkennd, tillitssemi og vináttu.

Í hópnum myndast einstök vináttubönd og traust milli barnanna. Alltaf þegar einhver í hópnum meiðir sig fer allur hópurinn til viðkomandi og hugar, einnig þegar einhver úr hópnum er veikur sendir hópurinn viðkomandi fallegar hugsanir. Í hópátímunum er börnunum kennt, á markvissan og elskulegan hátt, að standa saman um jákvæða framkomu og jákvæða hegðun og virða landamæri annarra. Kennarinn kennir með því að vera börnunum góð fyrirmynd en aðalverkfæri okkar eru alls

konar setningar og staðhæfingar sem hjálpa börnunum að beina athygli sinni að því fallega og góða í lífinu, setningar eins og „vinir/vinkonur aftur“ og ef einhver hefur ruglast „gengur bara betur næst“. Hrós og hróskort eru líka mikið notuð til að ná fram og beina hegðun barnanna í fallega æskilega hegðun, hrós eins og „þú ert góð vinkona“ eða „þú ert flinkur að hugga“ og á hverjum morgni í morgunsamverunum fær sá/sú sem heilsar alltaf vina- eða vinkonuhrós með morgunkveðjunni.

Kennarinn beinir athygli sinni að því sem hann vill sjá vaxa og við gerum alltaf okkar besta til að grípa börnin góð, það er við hrósum þeim eða veitum því athygli á annan hátt þegar börn sýna öðrum virðingu og umhyggju.

Í leikskóla á að stuðla að því að börn þrói með sér jákvæða sjálfsmynd með því að virða sérstöðu og sjónarmið hvers einstaklings.

Við viljum að börn séu í sigrunum sínum, að þeim gangi vel í skólanum og líði vel. Sum börn þurfa meiri ramma, skýrari skilaboð og meiri eftirfylgd en önnur og við aðstoðum þau og berum ábyrgð á að þeim gangi vel í dagskránni alla leið. Öllum börnum er kennt að tjá sig á ákveðinn en elskulegan hátt við vini sína og vinkonur ef þau þurfa að setja þeim mörk og við kennum börnunum einnig að virða það þegar önnur börn setja þeim mörk. Þannig þróast jákvæð sjálfsmynd, þegar börnum gengur vel, þegar þau finna að það er borin virðing fyrir þeim og þarfir þeirra virtar,

Dagskráin með val tímum og hópatímum til skiptis er okkar trygging fyrir því að valfrelsi og áhugi hvers barns er virt. Hópstjórnarnir kynnast börnunum í sínum hópi einstaklega vel og böndin sem myndast eru sterk. Hópstjórnarnir miðla sinni þekkingu á barninu til hinna hópstjóranna á kjarnanum og þannig er hverju barni skólans fylgt vel eftir og passað upp á að barnið sé í styrkleikum sínum, vellíðan og stöðugri framför.

Í leikskóla eiga börn að fá tækifæri til að fást við viðfangsefni sem taka mið af áhuga þeirra, styrkleikum og þroska þannig að trú þeirra á eigin getu aukist og hneigð þeirra til náms eflist.

Hverju barni er mætt þar sem það er statt, og það er engin tilviljun að sú regla sé númer eitt því ef börnum er mætt þar sem þau eru stödd eru börn í styrkleikunum sínum og eru að fást við verkefni sem hæfa þroska þeirra og áhuga. Við höfum hópa- og val tímuna til að ná þessu markmiði.

Við skiptum við börnum hvers kjarna í hópa eftir aldri, þannig að börn á svipuðu þroskastigi eru saman í hóp, útgangspunkturinn er að líkir leika jafnan best. Hópstjórinn verður sérfræðingur í sínum hópi og það er hans hlutverk að lesa hópinn rétt. Hópstjórinn agar hópinn og finnur út verkefni þannig að öll börnin í hópnum njóti sín.

Valfundirnir og val tímarnir ganga út á að hvert og eitt barn geti valið sér það svæði sem það kys helst af þeim sem eru í boði og með þeim hætti er valfrelsi hvers barns virt. Það eru allt að fjórir valtimar á hverjum degi og börnin eru sjálfstæð á sínu svæði með þeim sem völdu svæðið með þeim. Okkar

reynsla er ofsalega góð af þessu fyrirkomulagi, börnin eru nær undantekningarlaust afar sáttt og glöð og það sem okkur þykir mikilvægast er að þau eru vel virk í leik á sínu svæði þar sem efniviðurinn á svæðinu er opinn og börnin allan tímann í sköpun.

Í leikskóla á að byggja á reynsluheimi barna og skapa þeim merkingarbæra reynslu.

Við mætum börnum þar sem þau eru stödd með því að hafa allt leikskólasamfélagið einfalt og gagnsætt, allt leikefni opið svo börnin geti skapað og búið til það sem þau vilja og gefið því þá merkingu sem þau vilja og skilja. Ef börn fást við verkefni sem þau ráða við og þau skilja öðlast verkefnin merkingu og það er það sem við leggjum upp með. Hópstjórnir þekkja börnin í sínum hópi best og hans hlutverk er að mæta þeim þar sem þau eru stödd hverju sinni, vera með verkefni við hæfi, verkefni sem þau skilja og ráða við. Á val tíma fá börn alltaf verkefni við hæfi, þau velja sér svæði og á öllum svæðunum er efniviðurinn er opinn og börnin eru að skapa sinn eigin heim sem þau skilja. Okkar reynsla er að börn eru svo ótrúlega úrræðagóð og hugmyndarík að oft dettur þeim hreinlega eitthvað í hug sem hefði aldrei hvarflað að okkur.

Í leikskóla á að leggja áherslu á sjálfstæði og frumkvæði og hvetja á hvert barn til að taka ábyrgð á sjálfu sér.

Á Laufásborg leggjum við mikla áherslu á að börn æfi kjarkinn sinn í alls konar fjölbreyttum vina- og vinkonuæfingum í hópatíma. Með æfingunum fá þau tækifæri til að æfa frumkvæði og sjálfstæði, þau sýna hvað í þeim býr. Frábær æfing er að standa upp á borði fyrir framan hópinn sinn og velja lag og syngja það og fá klapp og hrós fyrir. Einnig sem dæmi um aðra slíka æfingu væri að stúlknaþópur raðaði sér í einfalda röð og vinkonurnar skiptust á að hoppa niður af borði á dýnu og segja eitthvað jákvætt um sjálfa sig um leið eins og „ég er frábær!“. Það er okkar reynsla að hægt er að þjálfra upp sjálfstraust barna með alls konar æfingum þar sem þau stíga út fyrir þægindarammann sinn og fá þá um leið þá sýn á sig að þau geti allt sem þau vilja, að þau búi yfir raunverulegri getu og færni. Við notum einnig mikið hrós þegar við sjáum börn standa með sér og sínu vali. Sem dæmi má nefna að á valfundi velja börnin sér svæði og stundum þvert á það sem vinirnir velja en það er allt í lagi, þau æfa sjálfstæði á valfundunum og val tímunum og æfa að standa með sér. Ef börn lenda í vandræðum í samskiptum hvetjum við þau alltaf til að finna lausn sjálf, „hvað vilt þú gera í því kæra vinkona/kæri vinur?“. Þannig fáum við börnin til að tjá sig og við hvetjum þau alltaf til að fara til vinar síns eða vinkonu og tjá sig, segja hvað þeim býr í brjósti, stundum þurfa þau að setja mörk og stundum bara fara og segja „fyrirgefðu, verum vinir aftur“ og gefa knús. Að sjálfsögðu kemur það fyrir að börn ruglast og þurfa að taka afleiðingum gjörða sinna, en þá er samt alltaf hægt að minna barnið á að það „gengur bara betur næst“.

Starfshættir leikskóla eiga að stuðla að virðingu barna fyrir náttúru og umhverfi sínu.

Kennarar og börn æfa að gera gott úr málunum, nýta allt sem best og eru þannig umhverfisvænir neytendur. Hóparnir fara í gönguferðir um hverfið og börnin leika sér í görðum eins og Hljómskálagarðinum og styttugarði Einars Jónssonar. Einnig fara hóparnir í ýmsar vettvangsferðir, lengri og styttri, eins og niður í Nauthólsvík, í Öskjuhlíðina og Vatnsmýrina.

Í leikskóla eiga börn að fá tækifæri til fjölbreyttrar hreyfingar og útiveru.

Laufásborg býður upp á yndislegt útisvæði, garðurinn er „lifandi“, stútfullur af alls konar opnum efniviði. Svo börnin hreyfa sig á fjölbreyttan hátt í garðinum, klofa yfir trjádrumba, færa til greinar og drumba, sveifla sér á belgjum í garðinum svo eitthvað sé nefnt. Í hópatímum er alltaf í boði að fara út fyrir garðinn í gönguferðir og í göngufæri við skólann eru ýmsir skemmtilegir garðar og leikvællir sem við heimsækjum oft.

Í leikskóla eiga börn að fá tækifæri til að fást við fjölbreytt verkefni sem bjóða upp á margar lausnir og hvetja til rannsókna og ígrundunar.

Okkar hlutverk er að skapa ákjósanlegar aðstæður, passa upp á rammann og agann og þá sjá börnin sjálf um allt hitt. Það er börnum eðlislægt að leika sér og vera forvitin þannig að ef þau fá opinn efnivið í hendurnar munu þau rannsaka hann og finna út hvað þau geta gert og eðli opins efniviðar er þannig að alltaf er hægt að sjá eitthvað nýtt og nýtt út úr honum. Valtímarnir eru byggðir upp út frá þessari grunnhugsun. Á valtimanum leika þau sér í frjálsum leik og finna út hvað þau geta gert við þann efnivið sem tilheyrir svæðinu sem þau völdu og ítarefni er alltaf í boði til að skapa dýpt og nýja nálgun á leikefnið. Í hópatímum leggjum við helst upp með að maður sé manns gaman en í sjálfu sér er allt í boði. Við förum í vettvangsferðir og heimsækjum söfn og aðrar stofnanir og hópurinn upplifir eitthvað spennandi saman og síðan er hægt að vinna með það sem við skynjuðum þegar við komum til baka í skólann. Reglulega fá hóparnir að fara út í smiðju í hópatíma til að fást við alls konar verkefni með alls konar efniviði. Það sem við leggjum upp með er að börnin finni út sjálf hvað þau vilja gera við það sem þau eru með í höndunum, að þau ígrundi og rannsaki og að þeirra ímyndunarafl og sköpunargáfa ráði ferðinni. Þá er aldrei hætta á að þau staðni ef svo má að orði komast, börn finna alltaf einhvern nýjan flöt og einhverja nýja nálgun með það efni sem þau hafa hverju sinni í höndunum.

Starfshættir leikskóla eiga að hvetja til gagnrýnnar hugsunar og gefa börnum færi á að virkja sköpunarkraft sinn.

Á valtima fá börnin alltaf opinn efnivið fyrir leikefni. Þannig leikefni hvetur börnin til sköpunar þar sem ekkert er fyrirfram ákveðið fyrir þau, þau eru í sköpun og finna út sjálf hvernig þau vilja leysa málín. Stundum kemur upp sú tilfinning hjá þeim eitthvað skorti, þá hvetja kennarar börnin til að æfa sig í að „gera gott úr málunum“ og „láta það ekki trufla sig“ þó eitthvað sé ekki eins og þau vilja.

Börn eru að eðlisfari forvitin og jákvæð og þau finna alltaf einhverja ásættanlega lausn á málunum. Í aðstæðum þar sem sköpun ræður för ríkir oftast nær ró og friður og meiri líkur eru á að samskipti barnanna gangi vel þar sem þau eru einbeitt að hugsa um sína eigin sköpun. Alltaf þegar börn á Laufásborg lenda í vandræðum með eitthvað og eru ósátt hvetja kennarar börnin til að finna sjálf lausn á málunum, til dæmis með því að spyrja þau „hvað langar þig til að gera í málunum kæra vinkona/kæri vinur?“ og fá börnin þannig til að hugsa og tjá tilfinningar sínar og líðan.

Í leikskóla á að hvetja börn til að túlka og tjá sig á fjölbreyttan hátt, m.a. í gegnum leik, hreyfingu, myndmál, tónlist, tungumál, töhur og tákn.

Hópatímarnir eru bestu aðstæðurnar fyrir börnin til tjá sig á fjölbreyttan hátt. Það myndast ákveðið traust milli barnanna í hópnum og hópstjórans og því hægt að fara enn lengra í alls konar tjáningu, hreyfingu, leik, söng og tónlist. Í hópatímunum er því lagður grunnur að sjálfstrausti barnanna til að tjá sig á frjálsglegan hátt. Börnin setja upp leikrit, dansa trylltan dans eða rólegan við fallega tónlist, öskra upp í vindinn á útisvæði, hlægja og skemmta sér saman, enda bestu vinkonur og bestu vinir saman í hóp. Á val tíma geta börnin valið úr sjö svæðum, það er leirkrók, föndurkrók, kubbakrók, leikstofu, kubbastofu, útisvæði og sullkrók. Hvert og eitt svæði er þjálfun í ýmsum þáttum, svo sem stærðfræði og rýmisgreind, frjálsum leik, hreyfingu og tjáningu ýmis konar. Föndur- og leirkrókur þjálfa sérstaklega fínhyringar barnanna og þau teikna/leira allt sem þau vilja, engar takmarkanir, bara autt blað og leir til að skapa úr. Þrisvar til fjórum sinnum á dag eru samverur á hverjum kjarna. Í samverunum sitja öll börn kjarnans í hring, hvert á sínu plássi, og þar skapast mörg skemmtileg tækifæri til að leyfa börnum að láta ljós sitt skína á sólinni í miðju hringsins. Hóparnir skiptast á að dansa á sólinni, börnin skiptast á eitt og eitt að gera íþróttæfingar eða syngja á sólinni, eða tvær og tvær vinkonur eða tveir og tveir vinir koma saman og gera vinkonu- eða vinaæfingar. Í hverri morgunsamveru skiptast börnin á að heilsa, sá eða sú sem heilsar fer þá hringinn og heilsar hverri vinkonu eða hverjum vini með því að segja „góðan daginn“ og segir nafn viðkomandi sem heilsar á móti og gefur fallett hrós.

Í leikskóla á að skapa aðstæður fyrir börn til að leika sér svo að þau fái svigrúm fyrir ímyndunarafl sitt og sköpun.

Valtímarnir eru frjálsum leiktímarnir í dagsskránni. Börnin eru sjálfstæð og frjáls innan ramma þess svæðis sem þau völdu. Á hverju innisvæði eru tvö til sex börn og á útisvæði allt að 14 börn frá kjarnanum. Þar una þau sér í frjálsum leik með vinkonum sínum/vinum og leika með efnivið svæðisins sem alltaf er opinn og hvetur þau til sköpunar. Hópatímarnir eru einnig dásamleg tækifæri fyrir frjálsan leik þar sem gleði, ímyndunarafl og sköpun barnanna fá að njóta sín.

Starfshættir leikskóla eiga að hvetja börn til að tjá sig og hlusta á frásagnir, sögur, ljóð og ævintýri.

Samverurnar eru frábært tækifæri til að æfa börnin í að hlusta á sögur og ævintýri. Einnig notum við á Laufásborg samverurnar til að æfa börnin í að koma fram og tjá sig á sólinni, svara spurningum, syngja, gera æfingar og svo framvegis. Hópatímarnir eru einnig frábærir til að æfa stúlkurnar og drengina í að tjá sig, tjá tilfinningar sínar, æfa að hrósa vinum sínum og vinkonum, gefa knús og senda vinkonu- og vinablikk og merki. Þegar börnin eru að æfa tjáningu fá þau börn sem hlusta frábært tækifæri til að æfa það að bíða, sýna þolinmæði og hlusta á vinkonur sínar og/eða vini.

Í leikskóla á að nýta þau tækifæri sem gefast í daglegum samskiptum til að efla íslenska málvitund þar sem börn læra ný orð og hugtök og þróa tungumálið.

Við leggjum mikla áherslu á að nota fjölbreyttan orðaforða í samverustundunum þar sem öll börn kjarnans koma saman, við lesum sögur fyrir börnin, syngjum lög um gamla tímann á Íslandi og svo framvegis. Á þann hátt leggjum við inn ný orð og ný merkingarsambönd sem við gefum okkur alltaf tíma til að útskýra. Það sama á við um hópatímana, þar erum við alltaf að leggja inn ný orð og hugtök í gegnum okkar daglega starf, hrósin og svo framvegis. Galdurinn er að tala sem mest við börn, orða allt sem við erum að gera og setja það jafnvel í fleira en eitt samhengi og nota nokkrar setningar og ýmis konar orð til að lýsa sama atburðinum. Sem dæmi um slíkt spjall í fataklefanum á Yngri stúlknakjarna má nefna „nú erum við að fara út að leika“ og bæta svo við „við vinkonurnar ætlum á útisvæðið saman“ og bæta svo aftur við „það er rigning úti, þess vegna erum við allar í pollagöllunum okkar núna“ og svona mætti lengi halda áfram. Börn hlusta og meðtaka og mikilvægt er að vanda orðavalið og bera orðin skýrt og skilmerkilega fram. Ef börnin ruglast þegar þau eru að tjá sig umorðum við það sem þau sögðu og segjum það aftur á réttan hátt. Við kennararnir á Laufásborg leggjum líka mikla áherslu á að vera sjálfum okkur samkvæm, ef við gefum fyrirmæli fylgjum við þeim eftir svo fyrirmælin hafi merkingu, ef við getum ekki fylgt fyrirmælum eftir er betra að sleppa að gefa þau.

Lýðræði og jafnrétti í leikskólastarfi

„Markmið jafnréttismenntunar er að skapa tækifæri fyrir alla til að þroskast á eigin forsendum, rækta hæfileika sína og lifa ábyrgu lífi í frjálsu samfélagi í anda skilnings, friðar, umburðarlyndis, víðsýnis og jafnréttis. Í skólastarfi skulu allir taka virkan þátt í að skapa samfélag jafnréttis og réttlætis“ (Aðalnámskrá leikskóla, 2023).

Alla daga ársins fylgjum við sömu dagskránni og með hópatíma og val tíma til skiptis eru börnin alltaf virk í sínu námi. Valfundir eru haldnir þrisvar á dag og á þeim fá börnin að kynnast lýðræði innan skólans.. Það eru líka réttindi barna að líða vel í öruggu og einföldu leikskólasamfélagi og við leggjum upp með að skólinn sé vel kjarnaður, allt á sínum stað og allt vel merkt og Laufásborg er velkjarnaður skóli með allar merkingar á sínum stað og afmörkuð leiksvæði fyrir val tímana. Einnig

eru það réttindi barna að hávaði og áreiti sé í lágmarki á þeim stað sem þau þurfa að dvelja á daglangt. Laufásborg leggur mikla áherslu á að skapa ró í deginum. Hvert og eitt barn tilheyrir hópi og hópstjóra og í hópátíma geta börnin haft mikil áhrif á hvað er gert því þeirra áhugi og geta ræður ferðinni. Hópakerfið okkar tryggir að „öll blómin eru vökvuð“ ef svo má að orði komast. Hver hópur æfir aga, jákvæðni og kærleik á hreinskiptinn hátt þannig að hvert barn fær að njóta sín í góðum vina- eða vinkvennahópi. Í upphafi hverrar viku er leiðtogi hópsins kynntur til leiks og börnin skiptast á að vera leiðtoginn, það gengur alltaf sama hringinn þannig að sú/sá sem var fyrst/ur í röðinni (leiðtoginn) í þessari viku rekur lestina í næstu viku á eftir. Í hópátíma geta börnin haft mikil áhrif á hvað er gert í tímanum og hóparnir kjósa stundum um það sem er í boði og lýðræðisleg nálgun ræður niðurstöðunni, meirihlutinn ræður. Valfundir eru haldnir þrisvar sinnum á dag á hverjum kjarna. Valfundirnir eru frábær æfing fyrir börn í lýðræði. Börnin skiptast á að byrja fundinn og þau velja úr þeim svæðum sem eru í boði. Þar sem börnin skiptast á að byrja fundinn eru fundirnir sanngjarnir og um leið afar góð æfing í lýðræði sem og mótlæti. Forsenda farsælla samskipta og friðar á val tíma er okkar opni efniviður. Þegar börnin leika með opinn efnivið ræður sköpunargáfan ferðinni og þau sitja öll við sama borð, það róar þau því þau finna að það hallar ekkert á þau og sköpunin er svo róandi. Með þessum hætti geta öll börnin verið virk á sínu svæði á val tíma. Mannréttindi barna eða mikilvægt uppeldi: Skýr lína er dregin milli þess sem við teljum vera mannréttindi barna og þess sem fullorðnum ber að taka ábyrgð á sem uppalendur.

Umhverfi og dagskrá er byggt upp sem lítið samfélag með reglum og fyrirkomulagi sem er yfirfæranlegt á stærra samfélag með gagnsæjum, auðrekjanlegum og „lesanlegum“ starfsferlum. Öll rými, skápar og hirslur fyrir efnivið eru greinilega merkt. Umferðargötur eru með miðlínunum, örvum og hægri umferð sem og hraðatak mörkunum. Hvert barn á sitt réttláta rými á samverumottu, merkt og afmarkað. Á miðju samverumottunnar er sól þar sem börn æfa tjáningu og framkomu. Dagskráin er eins alla daga og því fyrirsjáanleg sem gefur börnum aukið vald yfir aðstæðum sínum. Allan daginn eru annars vegar hópátímar með tilteknum verkefnum undir stjórn kennara og hins vegar val tímar með leikjum barnanna sjálfra. Valtímar byrja með formlegum valfundum, börn skiptast á að byrja að velja eftir gagnsæjum reglum og takmakaður fjöldi getur valið hvert svæði í senn. Á valfundum þjálfast börn í að vita vilja sinn, koma honum á framfæri á jákvæðan hátt og loks að taka mótlæti þegar eitthvert valsvæði er upptekið. Börn hafa áhrif á umhverfi sitt með þátttöku í að skipuleggja hópátímana með sínum kennara og koma með uppástungur um það sem þau vilja læra og gera. Börn taka þátt í umræðum um valsvæði, leikefni og fjölda á svæði. Lýðræðisfundir eru haldnir reglulega til að börn æfist í að hafa enn meiri áhrif á umhverfi sitt, t.d. að koma með tillögur

að matseðli, ræða reglur og fleira. Allt leikefni er svonefndur opinn efniviður sem er aldrei samkeppnisvaldandi heldur samvinnuhvetjandi. Raunveruleikatengd verkefni eru í fyrirrúmi í hópatímum til að efla samábyrgð í samfélagi. Sjálfstjórn er forsenda velgengni í félagslegum samskiptum, þess vegna æfum við jákvæðan aga og hegðun sem byggir undir sjálfstjórn. Kennarar beita mikilli eftirfylgd til að öllum gangi vel og öðlist þannig kjark til að taka réttlátt pláss og ganga ekki á rétt annarra. Hugrekki er æft í fjölmörgum aðstæðum eins og í sérstökum kjarkæfingum og á valfundum og lýðræðisfundum æfist hugrekki til að standa með sér, áhuga sínum og skoðunum. Í kynjaskiptu og aldursskiptu starfi í hópatímum verða bæði kyn mun kjarkaðri í að æfa nýja færni, tjá sig fyrir framan hóp, semja og æfa skemmtiatriði o.s.frv. Dagleg aldursblöndun í valtímum kennir eldri og yngri börnum samhjálp og samvinnu í samfélagi milli fólks með ólíka getu eldri og yngri barna í valtímum. Kynjaskiptingin er okkar leið að jafnrétti kynjanna í sinni þrengstu og í sinni víðustu mynd. Markmið kynjaskiptingarinnar er að jafna hlut kynjanna með því að gefa stúlkum og drengjum sama rými, sama leikefni og óskipta athygli síns kennara. Jafnframt er þeirra menning virt og viðurkennd. Hjartað í kynjaskiptingunni er uppbótarvinnan svokallaða þar sem kynjunum er bætt upp það sem þau annars fara á mis við í samfélaginu vegna meðal annars ýktra og hamlandi staðalmynda af hlutverkum kynjanna. Í uppbótarvinnunni með stúlkunum er frumkvæði þeirra eftt og kjarkur, sjálfstæði og kraftur þar sem þær fá æfingar sem styrkja trú þeirra á að þær geti allt sem þær vilja! Þær fá þjálfun í hreinskiptni og vinkonuæfingar eru mjög mikilvægar. Í uppbótarvinnunni með drengjunum er lögð áhersla á æfingar þar sem þeir geta æft samvinnu og sýnt hver öðrum nærgætni, mýkt, hjálpsemi og tillitsemi þannig að þeir fái þá mynd af sér að þeir séu góðir vinir með mjúkar vinahendur. Gangi uppbótarvinnan vel kemur inn dagleg blöndun hjá föstum vina- og vinkonuhópum þar sem kynin hittast á jafnréttisgrundvelli og hafa gaman saman í verkefnum sem bæði kynin njóta sín í. Með þessum hætti fá kynin jákvæða mynd af hvort öðru, vinirnir fá tækifæri til að sýna að þeir eru hugulsamir og mjúkhentir og vinkonurnar fá tækifæri til að sýna að þær eru kjarkmiklar og sterkar. Huglæg blöndun er ekki síður mikilvæg þar sem kennararnir tala vel um vina- og vinkonuhópinn. Huglægi þáttur kynjanámskráarinnar er að við veljum lög og sögur sem styðja við hugmyndir okkar um jafnrétti kynjanna og kennarar skálda sögur á staðnum þar sem gamalgrónum hugmyndum er ögrað og kynjahlutverkum víxlað, mamman er slökkviliðsstjórinn og pabbinn saumar spariföt fyrir börnin sín. Með þessum hætti erum við að vinna gegn staðalímyndum kynjanna sem eru kjarninn í hinu innbyggða kynjamisrétti í okkar samfélagi og séu áhrif þeirra skoðuð í víðara samhengi má halda því fram að slíkar úrehtar hugmyndir hamli réttlæti og lýðræði í samfélaginu öllu. Við erum því stolt af okkar framlagi í átt að meira jafnrétti í þessum heimi með því að einbeita okkur að því að efla kynin og gefa stúlkum og drengjum nýja sýn á lífið og tilveruna, tilveru þar sem þau

mega frjáls velja úr öllu því góða sem lífið hefur upp á að bjóða. Jafnrétti á val tíma birtist á þann hátt að allt leikefnið, sem er ávallt opinn efniviður, á leiksvæðunum skiptist jafnt á milli barnanna. Mikil áhersla er á að kennarar komi sér saman um sín vinnubrögð svo jafnrétti og sanngirni gæti í okkar annars gagnsæja og einfalda skólasamfélagi, ávarpi til að mynda börnin alltaf eins með „kæra vinkona“ eða „kæri vinur“.

Leikur og nám barna

„Allt skólastarf þarf að efla heilbrigði og stuðla markvisst að velferð og velliðan enda verja börn og ungmenni stórum hluta dagsins í skóla“ (Aðalnámskrá leikskóla, 2023).

Röð, regla og rútína einkennir allt skólastarf Laufásborgar. Almennt ríkir ró í skólanum þar sem einbeitt og virk börn njóta sín undir öruggri handleiðslu hópstjórans eða una sér glöð og frjáls innan ramma síns svæðis á val tíma með sitt opna leikefni í stöðugri sköpun. Dagskráin er einföld, gagnsæ og eins alla daga ársins og skapar það öryggi og ró hjá börnunum að vita alltaf að hverju þau ganga. Okkar reynsla er að slíkt umhverfi skapar mikla velliðan hjá börnunum og þar sem forsenda alls náms hlýtur að vera velliðan er það í algerum forgangi hjá okkur að halda rammanum skýrum og einföldum og skapa þar með börnum öryggi og festu í dagsins önn.

Umhverfið er áreitalaust hjá okkur, myndir eða listaverk eftir börnin eru á afmörkuðu svæði og eru til sýnis í skamman tíma, en það er okkar reynsla að áreitalaust umhverfi dregur verulega úr streitu, mikið sjónaréiti kallast á ensku „visual noise“ sem segir meira en mörg orð. Opna leikefnið er stöðug uppspretta sköpunar og það er okkar reynsla að opna leikefnið fækkar verulega árekstrum milli barnanna, ekkert þeirra er að rífast um sama hlutinn. Allir hlutir og merkingar eru á sínum stað og svæðin afmörkuð, skólinn er eins og við segjum vel „kjarnaður“, allt er skipulagt og hvergi er óreiða eða óskilgreint svæði. Flestir nemendur skólans dvelja hjá okkur í að minnsta kosti sjö til átta klukkustundir á dag og okkur þykir þar af leiðandi afar mikilvægt að þeim líði sem best hjá okkur og þeim mun „kjarnaðri“ sem við erum þeim mun meiri ró skapast innan skólans því þá vitum við öll að hverju við göngum, kennarar, foreldrar og börnin. Gestir sem hafa komið til okkar hafa haft orð á því að hér ríki mikill friður og að hvert sem þeir komu voru börnin virk og einbeitt í leik. Hlutverk hvers kennara (hópstjóra) er einnig mjög skýrt. Áherslan er á skarpa nemendastjórnun með nákvæmri eftirfylgd og hegðunarreglur sem börnin taka þátt í að móta, kynna og endurskoða, allt í bland við kærleik, gleði og áreynsluleysi. Í hópátímum er hópstjórinn einn með hópinn sinn sem merkir að börnin fá óskipta athygli kennarans, það eru aldrei tveir og tveir kennarar saman með óskilgreindan hóp af börnum. Það er einungis í blöndun þar sem kynin koma saman í hópátíma sem það eru tveir kennarar að vinna saman en í þeim aðstæðum er engu að síður skýrt hvert hlutverk hvors kennara

fyrir sig er, hópstjóri stúlkanna passar upp á að stúlkurnar njóti sín og það sama á einnig við um hópstjóra drengjanna. Á val tíma skiptast kennararnir á að leysa hvorn annan af á innisvæði og á útisvæðinu eru tveir kennarar, annar austanmegin í garðinum og hinn vestanmegin. Þannig má segja að kennararnir séu einnig hluti af hinu einfalda og örugga skólaumhverfi Laufásborgar, börnin eiga óskipta athygli kennarans og vita að hverju þau ganga hverju sinni. Almennt séð eru samskipti líklegast eitt það allra flóknasta sem við mannfólkið tökumst á við á hverjum degi. Það er því ekki að ástæðulausu sem við höfum lagt mikla áherslu á að jákvæðni, gleði og kærleikur einkenni skólann. Kennarar Laufásborgar mæta með bros á vör í vinnuna og eru börnunum góðar fyrirmyndir. Við kennum lífsgleði með því að vera lífsglöð, við kennum umburðarlyndi með því að fagna fjölbreytileikanum og að láta ekki smámálin trufla okkur, við kennum húmor og gleði með því að taka okkur ekki of alvarlega, heldur nálgast lífið og tilveruna af bjartsýni og krafti. Jákvæð athygli og hrós auka líkurnar á að börn vilji sýna félagslega viðurkennda hegðun og við fullorðna fólkið berum mikla ábyrgð á hvert börn beina athygli sinni og hvaða hegðun þau sýna. Við notum setningar eins og verkfæri í samskiptum, ef snúðra hleypur á samskiptin má alltaf „bjarga málunum með bros á vör“, gefa knús og „vera vinir/vinkonur aftur“ því eins og við segjum oft að þá „gengur bara betur næst“! Stúlkurnar eru hvattar til að nota „ég get, ég get, ég get allt sem ég vil“ og drengirnir fá æfingu í að minna vini sína á „mjúkar vinahendur“ þegar þörf er á og á „hugga vin sinn“. Bæði kynin læra að setja mörk á ákveðin og hreinskiptin hátt, „viltu hætta kæra vinkona/kæri vinur“ eða „stjórnaðu höndunum þínum“. Athygli barnanna er beint að því sem þau mega gera með því að nota orðin „í boði er að...“ og „til að þér gangi vel...“. Mikilvægt er að passa tóninn þegar talað er við börn, að kærleikur, húmor og umhyggja ráði ferðinni. Börn sem þurfa aðstoð eru aðstoðuð að sama skapi á öruggan en kærleiksríkan hátt því við viljum að börnin séu í sigrunum sínum. Á þennan hátt eru börnin studd á kærleiksríkan hátt með alls kyns æfingum í átt að því að geta tjáð sig og átt farsæl og heilbrigð samskipti við aðra. Á Laufásborg er mikil áhersla lögð á hollan og næringarríkan mat, að maturinn sé eldaður frá grunni úr besta mögulega hráefni hverju sinni og að það sé engin unnin matvara. Heilkorn, baunir, grænmeti, ávextir, fiskur og kjöt, súpur unnar frá grunni og heimabakað lífrænt brauð er aðaluppistaðan í matseðli hverrar viku. Boðið er upp á heimatilbúið lífrænt heilkorna- og fræmúslí með morgunmatnum, sem er annað hvort hafragrautur eða lífræna jógúrt, og að minnsta kosti tvisvar í viku er boðið upp á grænmetis- og baunasúpur eða rétti eldaða frá grunni. Að maturinn sé næringarríkur og saðsamur styður við starf skólans á margan hátt, börnunum líður vel í kroppnum og eru því róleg og sátt. Hreyfing og útvera skipar stóran sess í hópastarfinu á Laufásborg. Það eru tveir hópátímar á hverjum degi og fara hóparnir alltaf út í að minnsta kosti öðrum hópátímanum. Hóparnir fara í gönguferðir enda margt skemmtilegt að skoða í okkar nærú,

stutt er í Hljómskálagarðinn og styttagarð Einars Jónssonar svo eitthvað sé nefnt. Hóparnir fara líka út í garð skólans í ýmsa leiki og takast á við alvöru fullorðinsverkefni eins og þrífa garðinn, sópa og hreinsa laufblöð úr garðinum. Garðurinn okkar er náttúrulegur með engum leiktækjum heldur fá börnin að leika sér með trjádrumba, trjágreinar og málmdósir og leika með sand og drillumalla. Í garðinum er útielldhús byggt úr trjábolum og er húsið alveg í anda garðsins, náttúrulegt og „lífandi“. Garðurinn er kynjaskiptur og hefur það haft góð áhrif, við fundum strax að hegðun kynjanna breyttist um leið og garðinum var skipt. Í fyrstu fannst drengjunum að vísu garðurinn minnka en það áhugaverða var að stúlkunum fannst garðurinn stækka, þar sem stúlkurnar fóru að nýta allt sitt svæði og taka nú miklu meira rými á útisvæðinu en þær gerðu áður. Leirkrókur, sullkrókur, kubbakrókur og föndurkrókur eru svæði sem reyna á fínhyrfingar barna og skapast oft mikil ró á þeim svæðum en á hinum svæðunum, kubbastofu og leikstofu, er líkamleg virkni meiri og ærslaleikir alveg í boði! Á eldri kjörnunum eru tvö önnur valsvæði í boði, legokrókur og skák- og spil.

Sköpun

„Í sköpun felst að móta viðfangsefni og miðla þeim, búa til, gera eitthvað nýtt eða öðruvísi en viðkomandi kann eða hefur gert áður. Sköpun er að uppgötva, njóta, örva forvitni og áhuga, virkja ímyndunarafl og leika sér með möguleika“ (Aðalnámskrá leikskóla, 2023).

Dagskráin okkar gengur út á að valtimar og hópatímar eru til skiptis. Á valtímum þar sem börnin hafa valið sér svæði til að leika á ræður sköpun og ímyndunarafl barnanna algerlega ferðinni þar sem leikefnið er ávallt opinn efniviður. Svæðin eru sex alls, það er leirkrókur með heimagerðum mjúkum leir, föndurkrókur með litum og blöðum, sullkrókur með kerri fullu af vatni, kubbakrókur með trékubbum og trédýrum, kubbastofa með „hollow blocks“ og leikstofa með ferköntuðum púðum og dýnum. Börnin eru þar af leiðandi alltaf í sköpun á valtíma, sama hvaða svæði þau velja sér. Hægt er að auðga og punta upp á öll svæðin með ýmis konar ítarefni ef áhugi er á því hjá börnunum. Í hópatímum þar sem hópurinn og hópstjórinn eru saman skapast mímörg tækifæri til að leika sér, skapa, ögra, prófa eitthvað nýtt, vera kjarkmikil/l og leika sér með hina ýmsu möguleika, hugarflugið eitt ræður för innan hins agaða og kærleiksrika hjallíska ramma. Hópstjórum eru engar skorður settar í raun, ef aga- og hegðunarkennslan hefur gengið vel um haustið er hópurinn bara frjalsari og börnin geta ráðist í alls konar verkefni, fullorðinsverkefni eru vinsæl og börn eru almennt svo fús og tilbúin að prófa eitthvað nýtt, gaman saman er mottóið. Á skólalóðinni er smiðja. Í smiðjunni úir og grúir af alls kyns efnivið sem börnin leika sér með og skapa það sem þau vilja. Þar eru spýtur, trjágreinar og bútar, ýmislegt úr endurvinnslunni eins og plastdallar og málmdósir ásamt blöðum, tölum, skrauti, glimmeri, málningu og svo mætti lengi telja. Hóparnir skiptast á að hafa aðgang að smiðjunni. Þar sem margt í smiðjunni kemur úr endurvinnslunni í skólanum og frá heimilum barnanna læra börnin

að rusl er ekki bara rusl, þó við séum búin að klára salatið úr plastdallinum að þá merkir það ekki endilega að plastdallurinn hafi lokið sínu hlutverki, heldur getur hann öðlast nýtt hlutverk inni í smiðju þar sem hugarflug barnanna ræður ferðinni. Skýrar reglur gilda um þjónustu við börn með ofnæmi og fæðuóþol. Hreyfing er grundvallaratriði í og daglega er öllum börnum tryggð reglubundin hreyfing inni eða úti. Í stað skylduútvistar tryggja kennarar að hvert barn fái daglega útivist og næg tækifæri gefist til útvistar. Í hópatímum er mikið farið út enda viðmið að hver hópur fari út í hópatíma daglega og þá til þess að vinna eitthvað ákveðið verkefni með kennara sínum, fara í gönguferð, hlaupa eða fara í aðrar íþróttir.

Námsumhverfi

Á val tíma er útisvæði ávallt í boði og þá er um að ræða frjálsan leik. Leikskólinn Laufásborg er vel staðsettur í nágrenni við Hljómskálagarðinn, styttugarð Einars Jónssonar, Einarsgarð við Laufásveginn og svo eru Nauthólsvíkin, Öskjuhlíðin, Klambratún og Vatnsmýrin í kringum Norræna húsið í enn lengra göngufæri. Við erum víðförul, förum á Gerðasafn í Breiðholti, Náttúrugripasafnið í Kópavogi, Þjóðminjasafnið, Þjóðmenningarhúsið og Borgarbókasafnið. Yngstu börn skólans fara í gönguferðir í kringum skólann. Á val tíma er einnig í boði leikur í leikstofu og kubbastofu þar sem gefast tækifæri til hreyfileikja í leikjum með dýnur, púða, teppi og holukubba (e. hollow-blocks). Leikirnir á þessum svæðum gefa tækifæri til að byggja byggingar, setja upp þrautabrautir auk þess sem vinsælt er að útbúa leikfimitæki. Á öðrum svæðum á leiktíma er unnin fínhreyfivinna en börnin eru hvött til þess að nota fjölbreyttar stellingar, krjúpa á stólum, standa, sitja, vinna á gólfinu o.s.frv. Þar sem Laufásborg notar opinn efnivið er litið svo á að allt sem inni á kjarnanum er sé opinn efniviður og til fjölbreytilegra nota. Þannig eru húsgögn einnig notuð sem leikefni og er algengt að byggja svokallaðar þrautabrautir úr borðum og stólum sem gefa kost á fjölbreytilegri hreyfingu. Dans er einnig mikið notaður. bæði sem tjáningarform en einnig sem holl og upplífandi hreyfing. Skólafötin okkar eru svo meðal annars til að tryggja að börnin séu þægilegum fötum sem hvetja til hreyfingar. Yngstu börnin leggja sig að loknum hádegisverði en þau eldri eiga saman rólegar stundir í hópatímunum, stundum í notalegu spjalli, í formi slökunar undir tónlist og stundum einfaldlega njóta þau þagnarinnar saman. Í Aðalnámskrá leikskóla segir: „*Frá fyrstu stundu beita börn ýmsum aðferðum við að kanna og reyna að skilja umhverfi sitt. Þau horfa, hlusta, snerta, bragða, handleika, flokka, bera saman, rannsaka, draga ályktanir og tjá skoðanir sínar ýmist með orðum eða líkamstjáningu.*“ (Aðalnámskrá leikskóla, 2023). Í öllu starfi skólans er gert ráð fyrir að börn njóti fjölbreyttrar upplifunar og lögð sérstök áhersla á að þau geti verið í tengslum við náttúruna á lifandi hátt. Við leggjum áherslu á náttúrulegt útisvæði og í leikskólanum er náttúrulegum starfskostum gert eins hátt undir höfði og mögulegt er. Við stundum garðrækt þar sem við gróðursetjum ýmist fræ,

lauka, sumarblóm og tré og vökvum og hugsum um blómin. Við erum einnig með fjölbreyttan matjurtagarð þar sem börnin sá grænmeti og ávöxtum og við njótum uppskerunnar. Náttúran umhverfis leikskólann er einnig auðlind sem mikið er nýtt í starfinu og einnig er farið í lengri vettvangsferðir til þess að njóta náttúrunnar. Sjálf uppeldishugsjón skólans snýst að stóru leyti um þjálfar börn í sjálfbærni og minnka áherslu á neysluhyggju. Þannig læra börnin að leika sér með lítið í stað þess að „vanta“ sífellt eitthvað og þeim er tamin nægjusemi sem síðan elur af sér skapandi hugsun þar sem þau leita lausna og finna nýja möguleika í þeim efnivið sem til staðar er í stað þess að kaupa og bæta við nýju. Á Laufásborg erum við ofurglöð með náttúrulega útisvæðið okkar og þá þróun sem á sér stað hjá okkur með það verkefni og við höfum unnið í samstarfi við Kristínu Þorleifsdóttur doktor í landslagsarkitektúr. Námskeið foreldra og kennara var haldið og hér fylgja punktar frá henni sem hún gaf okkur í upphafi samstarfsins um þróunina á okkar náttúruleg útisvæði:

- Hún segir að það eitt af því sem hún er að gera er að gera "þarfagreinamódel". Þá er verið að skoða náttúrusvæðin út frá þroska, aldri og skynörvun barna.
- Hún kom inn á að örva fleiri skynfæri á útisvæði, sjón, heyrn, lykt og þess háttar
- Hún talar um að vinna út frá grunnefnunum –Loft-vatn-jörð-eldur. Hún segir að þetta séu efnin sem við nærumst á eins og Aristóteles talaði um. Í göngutúr öndum við að okkur lofti og fáum súrefni úti.
- Garðurinn er leikgarður ekki skruðgarður! Börnin byggja, efni sé færanlegt. Nota efniviðinn, hann eigi að veðrast og eyðast.
- Það á ekki að hugsa garðinn til eilíðar ef svo má segja. Gera skemmtilega hluti sem eru hér og nú og börnin sem eru skapa menninguna og endast kannski bara daginn.
- Alltaf að hugsa garðinn í svæðum, léttara að skoða lítil svæði í einu og breyta einu og einu í einu.
- Fá hugmyndir frá 4-5 ára börnunum, hvað dettur þeim í hug. Við eigum að skapa sjálf en gott að fá aðstoð og þekkingu frá Kristínu
- Svo var hún með hugmyndir að gera garðinn "glaðlegri" og setja inn hljóðörvun. Útihljóðfæri, þýrlur, osfrv. Ýmsar skemmtilegar útfærslur.
- Hugsa í árstíðum, laða að fugla, vera nýtin.

Við byggjum þjálfun í vísindalegri hugsun inn í dagskrá okkar og efnivið og þannig þjálfast börnin í notkun hugtaka og skilningi á lögmáli orsaka og afleiðinga í gegn um leik og daglegt starf. Allur efniviður er úthugsaður með þetta í huga og eru til dæmis eingöngu notaðir kubbar sem hafa rétt stærðfræðileg innbyrðis hlutföll, þ.e. stærsti kubburinn er helmingi stærri en sá næsti fyrir neðan

osfv. Ílát fyrir sull og vatnsleiki er hugsaður og útbúinn á sama hátt og býður því upp á þjálfun í rúmmálsskynjun í leiknum sjálfum. Að auki er svo unnið með vísindaleg hugtök og verkefni í hópastarfi leikskólans. Einkum eru náttúruvísindi ofarlega á blaði og börnin rækta jurtir af fræjum, fylgjast með vexti þeirra og öðlast skynjun fyrir hringrás lífsins.

Leikur í samþættu og skapandi leikskólastarfi

Hugmyndafræðin að baki hinum einfalda efniviði sem börnin leika sér með dag hvern í leikskólanum er fyrst og fremst sú að hvetja til sköpunar, samvinnu og samleiks. Öll áhersla í skapandi starfi skólans er upplifunin við sköpunina, að njóta augnabliksins þegar hugmyndirnar verða til og að koma þeim frá sér. Minni áhersla er lögð á afraksturinn, verkið sjálft enda má treysta því að ánægja ríkir með þá vinnu sem unnin er af innlifun og gleði. Börnin fara jafnóðum heim með sköpunarverk sín en reglubundið eru skammtímasýningar á verkum barnanna.

Í hverjum val tíma í Laufásborg, sem fram fer þrisvar sinnum á dag, gefst börnunum kostur að velja sér föndurkrók, kubbakrók og leirkrók. Á þessum svæðunum er ákveðinn grunnefniviður og áhöld í boði til að vinna að sköpun en fjölbreyttu ítarefni er bætt við til að auðga sköpun og upplifun barnanna. Í hópatímum er svo unnið mikið í sköpun og má segja að eina takmörkunin sé hversu langt hugarflug barna og kennara nær. Börnin fara jafnóðum heim með sköpunarverk sín. Söngur og tónlist er eitt af okkar aðalsmerkjum og er sungið daglega og vel gætt að því að börnin hafi alltaf ný og skemmtileg sönglög til þess að glíma við. Lögð er áhersla á að börnin æfi sönglög með fjölbreyttum og vönduðum textum sem hafa bókmenntalegt eða menningarlegt gildi. Vikulegur söngfundur er helgaður tónlistariðkun þar sem stúlkur og drengir koma saman og syngja og dansa. Á þessum stundum æfa börnin framkomu og flytja skemmtiatriði í formi söngva, leikrita og dansatriða. Tónlist er notuð markvisst bæði til hlustunar, við dans og aðra tjáningu í leikjum. Lögð er áhersla á það í skólanum að kynna börnunum fjölbreytta tónlist, til dæmis djass, klassík, popp, rokk og þjóðlagatónlist. Börnunum gefast líka tækifæri til þess að prófa hljóðfæri og óhefðbundna hljóðgjafa auk þess sem margir hópar taka sig öðru hvoru til og búa til sín eigin hljóðfæri. Í umfjöllun leikskólans um menningu og samfélag er kappkostað að brjóta upp staðalmyndir kynja og kynþátta og leggja áherslu á mikilvægi þess að hver einstaklingur fái að njóta sérkenna sinna innan þess samfélags sem hann lifir og hrærist í. Fjölskylduaðstæður barnanna sjálfra og kennaranna gefa kost á umfjöllun um marga þætti samfélagsfræða og menningar svo sem mismunandi búsetuhætti, ólík fjölskyldu- og sambúðarform, fjölskyldutengsl og atvinnulíf. Stytttri og lengri vettvangsferðir og heimsóknir á menningarstofnanir gefa kost á því að börnin kynnist nánasta umhverfi sínu og því sem það hefur upp á að bjóða. Hefðir og hátíðahöld eru hluti af menningu hvers samfélags og í

leikskólanum eru slíkir viðburðir í hávegum hafðir, upp að þeim mörkum þó að þeir skapi börnunum ekki streitu eða vanlíðan af öðru tagi. Mikið er lagt upp úr því að börnin hljóti jákvæða upplifun af undirbúningi hátíða og tyllidaga og jafnframt er reynt að hlífa þeim við streitu og neyslukapphlaupinu sem getur fylgt. Vettvangsferðir eru eitt af okkar aðalsmerkjum og víkka sjóndeildarhring barna, þau kynnast sínu nánasta umhverfi og fá aukna dýpt í skilning á sínu samfélagi, menningu og listum. Umhverfi skólans er kjörið til spennandi vettvangsferða í óspilltri náttúru. Slíkar ferðir efla alhliða þroska og auka andlega og líkamlega heilsu, vellíðan, styrk og þor. Leikskólinn byggir upp samvinnu við þá grunnskóla sem eru í næsta nágrenni leikskólans með vettvangsferðum og heimsóknum að vori þar sem því verður við komið og á samvinnu við aðrar stofnanir nærsamfélagsins. Laufásborg hefur verið í samvinnu við Listasafn Íslands síðustu ár. Við heimsækjum Borgarbókasafnið, Norræna húsið og önnur listasöfn í 101 Reykjavík. Vits er þeim er víða ratar.

Mat á leik, námi og velferð barna

Markmið mats er að styðja við þroska, vellíðan og nám hvers barns, tryggja jafnræði og réttindi þeirra og efla sjálfsmynd, sjálfræði og trú barnanna á eigin getu. Matið er samþætt daglegu starfi leikskólans og byggist á þátttöku og samstarfi kennara, starfsfólks, barna og foreldra. Börn eiga, í samræmi við aldur og þroska, að taka þátt í mati á eigin leik, námi og vellíðan, meta framfarir sínar, setja sér markmið og leggja til leiðir til að þróa leik og nám. Upplýsingum er safnað á fjölbreyttan hátt, til dæmis með athugunum, rafrænum skráningum, tilvikaskráningum ef atvik koma upp eða sem hægt er að læra af, skráning á félagsþátttöku. Matið er einstaklingsmiðað og hópmiðað.

Einstaklingsmiðað: Styður við styrkleika, færni, vellíðan, þátttöku, félagsfærni og áhuga hvers barns. Hópmiðað: Tekur mið af stöðu barnahópsins, þátttöku, samspili og aðgengi að námsumhverfi sem styður við öll börn. Niðurstöður mats eru nýttar til umbóta í leik og daglegu starfi þannig að styrkleiki hvers og eins fái notið sín. Við erum með lýðræðislega valfundi sem er stór hluti af deginum. Samantekt á vali barns deilt með foreldrum einu sinni í mánuði, en valið er skráð í spjaldtölvu sem tekur val hvers barns saman og tekur gögnin saman fyrir kennara til að nýta í mati á leik og námi. Valið er einnig ávalt sent á foreldra svo þau hafi sömu upplýsingar. Sjálfsmat í leik: börn finna sín áhugasvið bæði á valtíma og í hópátíma og sjá hvar þeim gengur vel og hvaða hæfni þau vilja þróa frekar. Áhugasvið barna ráða för í hópastarfinu sem er stór hluti af deginum. Á hverjum degi geta foreldrar lesið hvað var gert í hópátíma á blöðum sem hanga uppi í forstofum kjarnanna. Þar skrifum við á hverjum degi til að deila með foreldrum hvað gert var í hópátíma.

Markmiðasetning. Börn setja sér markmið í leik eða daglegum athöfnum, taka þátt í nýjum leik, hjálpa öðrum eða prófa nýja færni. Börn koma með hugmyndir að nýjum leikjum, verkefnum eða

vinnuaðferðum sem auka þátttöku og vellíðan þeirra. Endurgjöf: Börn eiga stutt samtal við kennara í hópatíma um hvað þau hafa lært eða hvað þeim finnst skemmtilegt. Vinkonu- og vinaspjall, fréttatímar og spurningatímar eru mjög gagnlegir og skemmtilegir í þessu. Þátttaka foreldra er margvísleg. Við erum fyrst og fremst í mjög persónulegu og virku daglegu samtali við foreldra. Foreldrar hafa aðgang að bæði hópstýru/hópstjóra barnsins og stjórnenda skólans utan skólatíma. Foreldrar veita upplýsingar um styrkleika, áhuga og vellíðan barna, koma með tillögu að breytingum og fylgast með niðurstöðum mats. Foreldrar koma líka með hugmyndir til að styðja áhugasvið barnsins. Að okkar mati er samvinna heimilis og skóla mjög góð, tengslin sem myndast skapa traust og þar með grunn til að vera með snemmtæk inngrip og til þess gerð að lyfta barni og styrkleikum þess.

Laufásborg leggur áherslu á, í samræmi við aðalnámskrá 2023 að í einstaklingsmiðuðu mati sé lögð áhersla á:

- andlega og líkamlega vellíðan hvers barns
- færni þess í daglegum athöfnum
- upplifun barns að tilheyra barnahópum,
- hvernig barn unir sér í leik
- sjálfræði og sjálfstæði
- sjónarmið, áhugasvið, hugmyndir og tilgátur
- frumkvæði og sköpunarkraft í leik og daglegu starfi
- þátttöku í leik úti og inni
- félagsfærni og samkennd
- tjáningu og samskipti
- áhrifamátt barns.

Í hópamiðuðu mati er lög áhersla á:

- margbreytileika barnahóps,
- stöðu einstakra barna í hóp
- áhugasvið, hugmyndir og tilgátur barnahóps
- þróun leiks í barnahóp
- þátttöku og samskipti barna í leik
- aðgengi barna að leikefni
- sjálfræði barna
- birtingarmyndir námssviða leikskóla í leik

Fjölskyldan og leikskólinn

Við leggjum mikla áherslu á samvinnu við foreldra, við segjum að foreldrar séu sérfræðingar í sínu barni. Við leggjum líka miklu áherslu á samvinnu við fjölskyldur hvers barns til að skapa traust milli heimilis og skóla. Grunnur að allri farsæld eru tengsl og tengingar. Það er mikið og sterkt samband við fjölskyldur, við erum saman að gera góðan skóla fyrir barnið og við hlustum á foreldra og virðum upplifanir þeirra. Það er alltaf besta hugmyndin sem vinnur og þeirri hugmyndir fylgir að öllum líður vel. Í upphafi fá foreldrar fallegan bækling, Velkomin á Laufásborg sem við erum mjög stolt af. Náið samráð foreldra og skóla fer fram í daglegum samskiptum sem mikil áhersla er lögð á en að auki með foreldraviðtali að hausti. Einnig er alltaf í boði að fá viðtal og við trúum á samtalið og tölum við foreldrum um allt sem þarf. Öflugt foreldrasamstarf eykur sýnileika leikskólans og stuðlar að jákvæðara viðhorfi samfélagsins til leikskólastarfs. Foreldrafélag starfar við skólann skv. eigin starfsreglum sem kynntar eru á heimasíðu skólans. Einnig er foreldrafélagið Hrókur alls fagnaðar virkt í tengslum við skákstarfið og svo erum við einnig með starfandi foreldraráð samkvæmt lögum um leikskóla.

Stærðfræði

Þar sem unnið er með talnaskilning og grunnaðferðir stærðfræðinnar. Þessi vinna fer fram í hópatímum.. Unnið er með þrautalausnir og einfalda talnavinnu á grundvelli uppgötvunarnáms og leikjaðferða.

Markmið í stærðfræði er að börnin öðlist jákvæða upplifun á stærðfræðilegum viðfangsefnum og þekkingu á helstu grunnhugtökum. Lögð eru fyrir verkefni sem byggjast á talningu, ólíkum formum, flokkun, speglun, tilraunum með rúmmál og byggingarleikjum. Áhersla er lögð á skilning á gildi talna frá 1-20 og út frá umræðum barna og kennara skapast grundvöllur til að búa til margvísleg orðadæmi sem fela í sér þjálfun á stærðfræðihugtökum og einfaldri samlagningu og frádrætti.

Íslenska

Unnið með hljóðgreiningu, stafainnlögn og raddlestur. og svo er líka unnið með hljóðgreiningu, stafainnlögn og raddlestur.

Markmið 5 ára barna í íslensku er að börnin efli orðaforða sinn með fjölbreyttu tungutaki í samskiptum og að börnin kunni að ríma og fá tilfinningu fyrir hrynjanda orða. Sögu- og ljóðagerð er gefið gott svigrúm. Farið er í gegnum stafainnlögn og markmiðið er að börnin þekki að vori alla bókstafi, heiti þeirra, hljóð og geti skrifað þá. Lögð er áhersla á hlustun á upplestur og börnin fá

þjálfun í að tjá sig frammi fyrir öðrum og skiptast á skoðunum. Í ritun eru nemendur fínhyfingar þjálfaðar á fjölbreyttan hátt og fá margskonar tækifæri til að skrifa á þann hátt sem þeir eru færir um. unnið með hljóðgreiningu, stafainnlögn og raddlestur.

Vorferð

Vorferð fimm ára barna er tveggja daga ferð með kennurum skólans þar sem farið er að Sólheimum í Grímsnesi og gist eina nótt. Góð æfing í aðskilnaði við fjölskylduna við eins verndaðar aðstæður og hugsast getu. Sérstök útskriftarstund er á hverju vori þegar fimm ára börnin kveðja leikskólann og taka á móti óskasteini frá skólanum.

Tengsl skólastiga

Fimm ára starfið nýtist börnunum sem vegnanesti yfir á grunnskólastig. Við höfum verið með allt að sextán grunnskóla sem börnin okkar hafa verið að fara í og hafa því foreldrar farið sjálf í heimsókn með barnið sitt. Við erum að sjálfsögðu með skilafundi við grunnskóla þar sem um er að ræða barn með sérþarfir. Við höfum líka fylgt barni eftir eftir að skóli byrjar til að styðja við grunnskólann að barni gangi vel. Það má segja að við erum með mjög einstaklingsmiðaða þjónustu við þessi skólaskil. Við erum boðin og búin og foreldrar leita til okkar sem er besta niðurstaðan. 5 ára skólanámskrá er í fylgiskjali

Sérkennsla

Börn eru eins misjöfn eins og þau eru mörg – einstök hvert og eitt. Öll hafa þau skýr einstaklingseinkenni, sérstaka hæfni og áhuga og sterkan vilja. Það er grundvallaratriði fyrir farsæld þeirra að skólinn hlúi að þeim á þeirra eigin forsendum og forðist að gera sömu kröfur til allra og steypa alla í sama mót. Við höfum í gegnum tíðina fengið hrós bæði frá GST og Heilsuverndinni hversu vel okkar börnum gangi og fyrir það að grípa þau strax. Þegar barn byrjar hefst vinna við að setja barnið í aðstæður sem það ræður við og vinna þaðan. Grunnlínan er velliðan og viðmið okkar í starfi með hverju barni. Í flestum tilvikum er sérkennsluþörf mætt innan hvers barnahóps með samþættingu og heiltæku starfi. Þurfi barn sérstaka aðstoð eða sérstök úrræði vegna þroskastöðu, líkamlegs atgerfis, hegðunar eða aðstæðna sinna að öðru leyti, metur skólinn með foreldrum hvernig staðið skuli að slíkri aðstoð. Engin ein leið er rétt, heldur ráða þarfir barnsins ferðinni samkvæmt mati þeirra sérfræðinga sem að málinu koma og úrslitavaldið er hjá foreldrum. Við Laufásborg er starfandi barnasálfræðingur.

Mat á leikskólastarfi

hefur þann tilgang að tryggja að réttindi leikskólabarna séu virt og þau fái þá menntun og þjónustu sem þeim ber samkvæmt lögum um leikskóla. Mat á skólastarfi er tíðvætt: innra mat sem leikskólinn sjálfur framkvæmir og ytra mat sem sveitarfélag eða Mennta- og menningarmálaráðuneytið annast. Mat á leikskólastarfi við Laufásborg er kerfisbundið, reglubundið og samþætt daglegu starfi. Það tekur mið af þátttöku barna, foreldra og starfsfólks, styður við þroska, nám og vellíðan barna og nýtist við umbætur í skólastarfi með skýrum verklagsreglum, skráningu og úrvinnslu gagna.

Innra mat í leikskóla

Innra mat á Laufásborg er ætla að veita skýrar upplýsingar um starfshætti leikskólans, stuðla að umbótum og auknum gæðum og vera hluti af þróun skólastarfsins. Í innra mati taka þátt leikskólakennarar og annað starfsfólk (skipuleggja og framkvæma mat, skrá og greina gögn og fylgja eftir úrbótum). Foreldrar (veita upplýsingar um áhugasvið, styrkleika og vellíðan barna, taka þátt í viðtölum, könnunum og gagnvirkum námskeiðum). Börn (í samræmi við aldur og þroska taka þátt í mati á eigin leik, námi og vellíðan, setja sér markmið og leggja til leiðir til að þróa leik og nám)

Kerfisbundin greining gagna

Allar skráningar og athuganir á leik, námi og vellíðan barna eru kerfisbundnar. Gögn eru skoðuð reglulega á teymisfundum á sex vikna fresti, þannig er stöðugleiki einstaklings- og hópmarks tryggður. Innra mat tekur mið af markmiðum og gildum Aðalnámskrár 2023. Mikilvægt er að öll komi að matinu. Við erum með skipulögð og regluleg foreldraviðtöl, foreldrakannanir og persónulegt samband og samtal um hvert barn eins og þurfa þykir. Reglulega eru teymisfundir þar sem farið er yfir stöðuna, bæði varðandi skólann og hvert barn. Þar skoðum við og greinum gögn saman, setjum markmið og skipuleggjum umbætur í daglegu starfi. Athuganir á leik fara fram inn á kjörnunum nema þurfa þykir að taka barn í einstaklingsþjálfun og mat eins og til dæmis ef nota þarf Efí próf. Hópstýra/hópstjóri barnsins er með barnið lungan úr deginum og þekkir það þar af leiðandi mjög vel og tengist foreldrum barnsins mjög vel, það skapar tækifæri til að fylgjast með og skrá styrkleika, félagslega stöðu og áhuga barns. Ef þarf þá er sérkennsluteymið líka til staðar, í því er klínískur barnasálfræðingur og sérkennslustýra með BA í sálfræði og mikla reynslu af atferlisþjálfun einhverfra barna. Niðurstöðum er fylgt eftir, bæði af hópstýru/ hópstjóra barnsins og sérkennsluteymi skólans og stuðningskennurum. Það að við séum með klínískan barnasálfræðing í húsi gerir það að verkum að við höfum mikla sérþekkingu í húsi og auk þess aðgang að flestum þeim greiningar- og matslistum sem notuð eru við frumgreiningar og athuganir á þroska barna. Þetta styrkir afskaplega mikið stöðu skólans og okkar vinnu. Auk þess notum við; Gátlista þar sem inni eru allir þroskættir

og áhugasvið barns og annan lista sem greinir félagsleg tengsl, Hljóm 2, Efi, Íslenska mállhljóðamælinn og Lærum og leikum með hljóðin. Örnámskeiðin eru birtingarmynd á innra mati þar sem foreldrar, starfsfólk og stjórandi koma saman eina kvöldstund og fá tækifæri til að viðra sínar skoðanir og hafa rödd í skólanum og bein áhrif á breytingar í leikskólastarfinu. Þetta er tvisvar á ári og hefur verið í fimmtán ár á Laufásborg. Þetta er gert til að tryggja teymisstarf þar sem foreldrar, starfsfólk og stjórnandi vinna saman og hafa áhrif á starfið á Laufásborg. Einnig er þetta tækifæri til að deila aðferðum og leita ráða hjá hvort öðru með uppeldi barna á jafningjagrundvelli og samræma vinnubrögð varðandi barnið. Þetta hefur reynst svo vel og skapað traust og vellíðan. Allar raddir heyrast og þarna hefur fólk tækifæri til að hafa bein áhrif á leikskólastarf barns síns. Leikskólinn Laufásborg stendur á hverju ári fyrir innra mati sem er spurningakönnun fyrir foreldra, spurningakönnun fyrir starfsfólk, athugun á lögbundnum gögnum skólans, samantekt á vali barnsins og í hópatímum eru teknir saman einu sinni í mánuði námsþættirnir sem kenndir eru á degi hverjum. Útisvæðið er yfirfarið að morgni. Gátlistarnir eru hafðir með í foreldraviðtölum. Á grundvelli niðurstaðna úr innra mati hvers skólaárs vinnur leikskólinn umbótaáætlun. Ítarlega útlistun á innra mati leikskólans og umbótaáætlun má finna í skýrslu hans um innra mat. Allt starf skólans er skráð þar sem dagskráin samanstendur af Hópatímum og Valtímum og skráning á þessum þáttum er daglega. Samantekt á vali er deilt með foreldrum mánaðarlega og hópatímar skráðir daglega fyrir foreldra.

Ytra mat í leikskóla

Ytra mat á skólastarfinu er í höndum sveitarfélags og Mennta- og menningarmálaráðuneytis. Sveitarfélagið gerir á ári hverju könnun meðal foreldra á gæðum þeirrar þjónustu sem leikskólinn veitir. Heilbrigðisyfirvöld kanna aðstæður í leikskólanum reglulega og útisvæðið er aðalskoðað af faggildum aðila árlega. Vinnueftirlitið og eldvarnareftirlit eru líka aðilar sem koma að skoðun ytri þátta.